

Nýggur sáttmáli fyri alment lønt í Danmark

Lítill lønarvøkstur — hægri pensión!

Fyrstu ferð sáttmáli verður gjørdur á tí almenna arbeiðsmarknaðinum, áðrenn partarnir á tí privata eru lidnir við sínar samráðingar

Í Danmark er nú ferð á sáttmálasamráðingunum á arbeiðsmarknaðinum.

Fyri fyrstu ferð í danskari søgu er tað eydnast at gera sáttmála á tí almenna arbeiðsmarknaðinum, áðrenn partarnir á privata arbeiðsmarknaðinum hava gjørt ein sáttmála.

Hetta hendi tíðliga mikumorgunin, tá ein erin Henning Dyremose, figgjarmálaráðharri, kundi lata dyrnar upp fyri tíðindamonnum, sum tustu til at forvitnast, hvussu fór at ganga við royndini fyri fyrstu ferð at vera fyrstur við einum sáttmála.

Sáttmálin, sum er gjørdur millum statin og tey umleið 300.000 fastlentu starvsfólkini, snýr seg um lønarkarm uppá 2,72% komandi tvey árini.

Sáttmálin verður mettur at vera rættiliga einstændi, tí ikki bert er hetta fyrstu ferð, at tað almenna ger sáttmála áðrenn privati arbeiðsmarknaðurin, men lønarkrøvini eru eisini rættiliga lítil. Hetta hevur fingið báðar partar at siga, at sáttmálin er gjørdur fyri at laga

seg búskaparligu støðuni í Danmark.

Nú verður so tosað um, at hesin sáttmáli fer at leggja stóði fyri aðrar sáttmálar eisini. Kommunnar, sum hava verið eitt sindur misnøgdar við skjótu avgerðina hjá tí almenna at góðtaka krøvini hjá starvsfólkunum undir tí almenna komu to skjótt eftir, at neyðugt var at gera ein líknandi sáttmála og hava tær longu skrivað undir sáttmála við starvsfólk lønt av kommununum.

Nú verður spennandi at siggja, um sáttmálarnir millum tað almenna og starvsfólk har fer at hava ávirkan á samráðingarnar á privata arbeiðsmarknaðinum. Tað er lítið at ivast í, at tað verður torført at komauttan um hesar gjørdur avtalur, og tað eru eisini nógvar røddir frammi um, at eisini á privata arbeiðsmarknaðinum eiga krøvini ikki at verða ov stór, men harafturimóti taka hædd fyri búskaparligu støðuni í landinum.

— Um privati arbeiðsmarknaðurin ger sum vit,

so verður samlaða lønargongdin í Danmark 2,3% í ár og 2,0 í næsta ár. Hetta er ein søguliga lág lønarhækking, sigur Henning Dyremose við danska pressu. Hann sigur eisini, at avtalurnar, sum eru gjørdar millum tað almenna og starvsfólk har tryggja eina positiva real-lønargongd og eina positiva gongd í keypiorkuni.

Avtalan á tí almenna økinum ber í sær, at umframt beinleiðis lønarhækkingina uppá 1,75%, so fáa starvsfólkini eisini lønaregulering uppá 1%, sum fyrstu ferð fellur í apríl. Samráðingarlejarin hjá teimum alment løntu, Ove Hygum, fær ein stóran art av æruni fyri, at ein sáttmáli er komin undir land.

Men tað eru langt frá øll alment lønt, sum eru nøgd við avtaluna.

Ein kanning, sum blaðið Det Fri Aktuelt hevur gjørt, visir, at tað í veruleikanum er talan um, at ein vanlig løntakara-familja í Keypmannahavn fær umleið 700 kr. minni um mánaðin til mat, klæði o.a. eftir sáttmálan á al-

menna arbeiðsmarknaðinum.

Kanningin visir, at keypiorkan verður munandi skerð. Og høvuðsorsøkin til hetta er tann, at skatturin í Keypmannahavn er hækkaður við 2%.

Útrokningarnar eru gjørdar fyri eina familju, har maðurin er politistur og konan sjúkrasystur. Við sáttmálanum hækkaði lønin við 1,85%. Men tá skattur, infláti, limagjald til fakfelag, húsaleiga, gjald fyri barnagarðsplatser og góldi, verður minni eftir enn frammánundan. Í Keypmannahavnar kommunu er skatturin øktur úr 51,65% til 53,55%. Afturat hesum kemur, at eingin veit, hvussu nógv prisirnir fara at hækka. Men so seint sum í januar í ár metti Figgjarmálaráðið at prisirnir fóru at vaksa við 3 prosentum bert í ár. Afturat hesum kemur at alt annað eisini hækkar, eitt nú gjaldið til barnagarðar. Tá alt er tikið við visir kanningin, at familjan í veruleikanum hevur 700 kr. minni eftir um mánaðin enn áðrenn sáttmálin

varð gjørdur.

Men tað eru sjálvandi nógvir ókendir faktorar. Verður inflátið minni, sum tað eisini verður roknað við, so verður stóðan betri. Eisini kann tað henda, at lønarvøxturin á privata arbeiðsmarknaðinum verður størri enn á tí almenna og harvið tryggjar alment løntu hægri lønarhækking, sum tað er avtalað í reguleringsskipanini.

Tað skal to sigast, at sáttmálin tryggjar almennum starvsfólki eina hægri pensión, og hetta er júst nakað, sum samráðingarmennirnir hjá teimum almennum starvsfólkunum hava lagt sera stóran dent á, hóast móttøðu frá arbeiðsgevarunum.

Nú biða so øll spent eftir, hvat skal henda á privata arbeiðsmarknaðinum. Júst spurningurin um pensión er ein av teimum áhugaverdu í hesum sambandi. Fara arbeiðsgevararnir á privata arbeiðsmarknaðinum eisini at ganga við til at tryggja arbeiðsfólki eina høgkandi pensiónsskipa!

Viðmerkingarnar til sáttmálarnar eru yvirhøvur sera positivar. Politikarar í bæði stjórn og andstøða halda, at lønarafturhaldið merkir, at tey alment løntu kenna samfelagsábyrgd.

Men á privata arbeiðsmarknaðinum eru umboðini fyri arbeiðararnar ikki líka fegin. LO sigur, at tað nú fer at kanna sáttmálarnar, og tað heldur ikki, at teir hava nakra ávirkan á teirra samráðingar.

Formaðurin í stóra fakfelagnum »Metal«, George Poulsen, sigur, at við hesum sáttmálum er einki stóð lagt. Men hann heldur tað er gott, at arbeiðsgevararnir nú eru meira positivir móttvegis pensiónsskipanum. Júst spurningurin um pensión er eitt av málunum hjá

UTTAN

EFTIR

Jan Müller skivur

Metat.

Umboð fyri arbeiðsgevararnar á privata arbeiðsmarknaðinum eru annars sera misnøgð við, at tað ikki eydnaðist Henning Dyremose at beina fyri automatisku lønareguleringsskipanini, sum jú merkir, at verður lønarhækkingin á privata arbeiðsmarknaðinum størri enn á tí almenna, so mugu starvsfólkini hjá tí almenna fylgja við.

Ti verða tað undir øllum umstøðum avtalurnar á tí privata arbeiðsmarknaðinum, sum verða avgerandi fyri, hvussu lønarvøxturin verður í samfelagnum sum heild. Tað er tí ov tíðliga enn at siga nakað um endaliga úrslitið á danska arbeiðsmarknaðinum.

Konservativir floksleiðarar:

Fleiri Norðurlond limaskap í EF!

Norðurlond eiga at stuðla baltisku londunum

Stóðan í baltisku londunum er framvegis ógvuliga spent. Hóast hetta halda vesturlendskir politikarar, at tað er rætt at stuðla fólkunum har so nógvar sum yvirhøvur gjørligt.

Floksleiðararnir í teim-

um konservativu flokkunum í Norðurlondum hava júst hildið fund, har teir heita á Norðurlond um at økja stuðulin til baltisku londini við eitt nú at lata teimum útgjöld til at halda eini friari pressu á livi,

t.v.s. avisappir, prentútgjöld og útgjöld til at gera sjónvarp og útvarp.

Fundurin hjá teimum konservativu leiðarunum varð hildin í Oslo, har fyrrverandi forsætisráðharin, Jan P. Syse, var vertur.

Í einum felags úttali sí fordøma floksformennirnir uppá tað harðligasta sovjetiska kúgingarpolitikkin í baltisku londunum. Umframt at stuðla fjølmiðlunum í teimum baltisku londunum, so halda teir konservativu floksformennirnir, at politikarar í Norðurlondum eiga at gera meira við at vitja baltisku londini fyri harvið at visa sín moralska stuðul til stríð teirra fyri sjálvstýri og størri frælsi.

Teir bera annars stóran ótta fyri gongdini í Sovjetsamveldinum, sum nú aftur nærkast diktaturi. Eisini spurningurin um sovjetisku kjarnorkuroyndarspreiðingarnar á Kola-hálvoynni var viðgjørdur á fundinum og heitt varð á

myndugleikarnar í Sovjet at gevast við hesum royndum, tí tær kunnu hava so álvarsligar fylgjur fyri sera viðkvæma umhvørvið í polarøkjunum.

Teir konservativu leiðararnir tóku undir við krignum í Golfnum og hildu fyri, at Norðurlond eiga at halda fram við at stuðla teimum sameindu. Teir hildu tað ikki vera rætt at senda herfólk til økið, tí hermenn í Norðurlondum eru ikki egnaðir til at kriggjast í oyðmarkarumráði.

Floksformennirnir siga, at tað er avgerandi neyðugt at útbyggja EF-samarbeiði. Teir siggja EF sum ein týðningarmiklan felagsskap í royndunum at tryggja frið og stabilitet og sum undangongilið

í menningini av Europa. Eisini verður undirstrikaður tørvin á at fáa fleiri norðurlond upp í EF. Danmark fær formansskapin í EF frá januar 1993 og konservativu leiðararnir siggja fegnir, at tað tá verða gjørdar itøkiligar royndir at byrja veruligar samráðingar millum EF og norðurlond um limaskap.

**HAVNAR
TAXI**
Tel. 88100